DR.BRR GOVERNMENT DEGREE COLLEGE, JADCHARLA

MAHABUBNAGAR DIST,

TELANGANA

Student Study Project
On
Bhathukamma

1	DESHREDDY KRISHNAREDDY	BA HPP E/M III Year	19033006156003
2	KESHA ANJANEYULU	BA HPP E/M III Year	19033006156004
3	KESHA ANJANEYULU	BA HPP E/M III Year	19033006156004
4	K MAHESH	BA HPP E/M III Year	19033006156006
5	MUDAVATH AKHIL	BA HPP E/M III Year	19033006156007
6	NENAVATH SUMAN	BA HPP E/M III Year	19033006156008

Supervisor
C. Beeraiah
Asst. Prof of History

DR.BRR GOVERNMENT DEGREE COLLEGE JADCHARLA,

MAHABUBNAGAR DIST,

TELANGANA

CERTIFICATE

This is to certify that the present work titled An Analysis on **Bhathukamma** " is the bonafide work Of D Krishnareddy Kesha Anjaneyulu Kesha Anjaneyulu K Mahesh M Akhil Nenavath Suman under supervision C. Beeraiah, Asst. Prof. Department Of History BRR Government Degree College, Jadcherla.No part of this work has been submitted to any other University for the award of any Degree.

Date: 16|05|2022

C. BEERAIAH
DEPARTMENT OF HISTORY

Principal
Dr. BRR Govt. Degree College
Jadcherla

PRINCIPAL
Dr BRR Govt. College
Jadcherla-509 301

DECLARATION

We hereby declare that the investigation results incorporated in the project ttitled " A study of were originally carried out by **Bhathukamma** " is the bonafide work Of D Krishnareddy, Kesha Anjaneyulu, K.Mahesh, M Akhil, Nenavath Suman, under the supervision of **C.Beeraiah Asst. Prof. of History** Dr. BRR Government Degree College Jadcharla. No part of this work has been submitted to any other university for the award of Degree.

SL.No	Name of the student	Class	H.T.No	
1	DESHREDDY KRISHNAREDDY	BA HPP E/M III Year	19033006156003	D. krishnareddy
2	KESHA ANJANEYULU	BA HPP E/M III Year	19033006156004	K. Anjaneyulu
3	K MAHESH	BA HPP E/M III Year	19033006156006	K. Mahesh
4	MUDAVATH AKHIL	BA HPP E/M III Year	19033006156007	M. Akhil
5	NENAVATH SUMAN	BA HPP E/M III Year	19033006156008	N. SUMAN

C.Beeraiah
Asst. Prof. of History

Principal
Dr. BRR Govt. Degree College
Jadcherla

Principal
Dr. BRR Government Degree College
Jadcherla, Dist.Mahabubnagar

బతుకమ్మ పండుగ

తెలంగాణ రాష్ట్రపండుగ బతుకమ్మ. రాష్ట్రప్రభుత్వంతొలిసారిగా2014 అక్టోబర్2న ఈ పండుగనుఅధికారికంగానిర్వహించింది. తెలంగాణ ఉద్యమంసందర్భంగావివిధ దేశాల్లోనివసిస్తున్న తెలంగాణ ప్రజలు‘బతుకమ్మ’ పండుగనుజరుపుకొనిఈ పండుగ గొప్పతనాన్నిప్రపంచానికిచాటిచెప్పారు. ఇప్పుడిదొక బృహత్పండుగ.

ఇప్పటిదాకాబతుకమ్మపండుగ మూలాలువెలుగులోకిరాలేదు. ఈ విషయాన్నిచరిత్రకారులు, సాహితీవేత్తలుధ్రువీకరించారు. శతాబ్దాలుగాబతుకమ్మపండుగపైఎన్నో జానపద గాథలు, పాటలుతెలంగాణలోప్రచారంలోఉన్నాయి. ఎందరోతెలుగురీసెర్చ్స్కాలర్లుబతుకమ్మపండుగ ప్రాధాన్యతపైఎన్నోపరిశోధనలుచేశారు. కానీఈ పండుగనుఎప్పుడు, ఎవరుప్రారంభించారు? ఎలామొదలైంది? లాంటిప్రశ్నలకుసమాధానందొరకలేదు. ప్రపంచంలోనేఏకైక పూల పండుగ, స్త్రీల కోసంఉన్నపండుగ బతుకమ్మే. కొందరుసాహితీవేత్తలుఈ పండుగలోజైనమత అడుగుజాడలను, కాకతీయులతోఉన్నసంబంధాన్నివెలుగులోకితెచ్చేప్రయత్నంచేశారు. కానీఅవిప్రజామోదంపొందలేదు. కాకతీయులుకొంతకాలంఆంధ్రదేశంఅంతటినీపాలించినాఈ పండుగ తెలంగాణాకేపరిమితంకావడంఅర్థంకానివిషయం.‘బతుకమ్మ’ చరిత్రమూలాలుకనుక్కోవాలంటేవెయ్యేళ్లక్రితం‘రాజ్యపాలన చేసిన కల్యాణిచాళుక్యుల, చోళుల చరిత్రనుతెలుసుకోవాల్సిన ఆవశ్యకత ఉంది.

బతుకమ్మచరిత్ర

973లోరాష్ట్రకూటుల సామంతుడైన రెండోతైలపుడుచివరిరాష్ట్రకూటరాజైన ‘కర్కుడు-2’నుఓడించిస్వతంత్రకల్యాణీచాళుక్యరాజ్యంస్థాపించాడు. ప్రస్తుత తెలంగాణ ప్రాంతంఇతడిఆధీనంలోఉండేది. ఈ కాలంలోనేవేములవాడ చాళుక్యరాజ్యంలోనివేములవాడ ‘రాజేశ్వరాలయం’ అప్పటికేప్రసిద్ధిచెందింది. తెలంగాణ ప్రజల ఇష్టదైవంగారాజేశ్వరుడుపూజలుఅందుకునేవాడు. రెండోఅరికేసరి(930-55) వేయించిన ‘దానశాసనం’లోఈ దేవాలయ ప్రసక్తిఉంది. వేములవాడ చాళుక్యరాజులురాష్ట్రకూటుల సామంతులు. అందువల్లచోళులు, రాష్ట్రకూటుల మధ్యయుద్ధంజరిగితేవీరురాష్ట్రకూటుల పక్షంవహించేవారు. ఈ విధంగారెండోపరాంతకుడువేములవాడలోనిరాజేశ్వరాలయాన్నికూడాసందర్శించాడనిశాసనాల్లోపేర్కొన్నారు

చోళుల కాలంనాటిచరిత్రరాజేంద్రచోళుడువేములవాడ దేవాలయాన్నిధ్వంసంచేసిన అనంతరంవేములవాడ రాజేశ్వరుడి(బృహదీశ్వరుడి) మాహాత్మ్యంతెలుసుకునిలింగరూపంలోఉన్నరాజేశ్వరుణ్నికంచినగరానికితీసుకెళ్లాడు. తన విజయానికిగుర్తుగాతండ్రిఅయిన రాజరాజచోళునికిఈ లింగాన్నిబహూకరించాడనితెలుస్తోంది. 1006లోఈ లింగానికి(బృహదీశ్వరుడికి) తంజావూరులోదేవాలయ నిర్మాణంప్రారంభించాడు. 1010లోలింగ ప్రతిష్ఠాపన చేసి, గోపుర కలశాభిషేకాలునిర్వహించినట్లుశాసనాల

ద్వారాస్పష్టమవుతోంది.రాజరాజచోళుడుబృహదీశ్వరుడికికృతజ్ఞతాపూర్వకంగాబంగారుకమలాలనుసమర్పించాడు. ఈ బృహదీశ్వరాలయాన్నివేములవాడ చాళుక్యదేశంపైజరిగిన దండయాత్రలోదోచుకున్నధనంతోనిర్మించామనితమిళ శాసనాల్లోచోళరాజులుప్రకటించుకున్నారు. వేములవాడ భీమన్నగుడిలోనిశివలింగం, బృహదీశ్వరాలయంలోనిశివలింగంఒకేలాఉంటాయి. తంజావురులోనిబృహదీశ్వరాలయందక్షిణ భారతదేశంలోనేఎత్తయిన 'విమానం'(విమానంఅంటేగోపురంలేదాదేవాలయ ద్వారం) ఉన్నదేవాలయందీన్ని'ప్రపంచ వారసత్వసంపదగాయునెస్కోగుర్తించింది.బతుకమ్మపండుగకుబృహదీశ్వరాలయం, వేములవాడ రాజన్నఆలయాలతోసంబంధంఏమిటి? చోళ, చాళుక్యుల చరిత్రనుఎందుకుప్రస్తావించామనేవిషయాలనుఇప్పుడుతెలుసుకుందాం. వేములవాడ నుంచిశివలింగాన్నిదౌర్జన్యంగాతంజావూరుకుతరలించి, అక్కడ గొప్పదేవాలయంనిర్మించడంచోళులకుగర్వకారణమైన విషయమేకావొచ్చు. కానీఅదితెలంగాణ ప్రజలకుబాధనుకలిగించింది.

చోళులుబృహదేశ్వరుడినితీసుకెళ్లినందుకునిరసనగాసృష్టికికారణభూతమైన

శక్తిస్వరూపాన్నిబృహతమ్మ(బతుకమ్మ)గాపూజించారు. అదే'బృహత్' బృహతమ్మలేదాబతుకమ్మగాప్రాచుర్యంపొందింది. బృ హత్ అమ్మ , బ్రతుకమ్మ బతుకమ్మ ను బృ హతమ్మ రూపాం తరం గా భావిస్తూ తం జావూరు దేవాలయానికి బృ హత్ అనే పదం వినియోగిం చారు. బృ హత్ అనే పదాన్ని బృ హతమ్మ (గొప్ప అమ్మ) అనే పేరుతో ఉపయోగిం చారు.

'బృ బృ హత్ కథ' అనే సం సం స్కృ స్కృ స్కృ త గ్రం గ్రం థం థం భా రతీ య ప్రా చీ న గా థలకు , అనే క కథలు , కా వ్యా వ్యా లు , నా టకా లకు మూ లమైం మైం ది . దీ న్ని న్ని రచిం చిం చి న గు ణా ఢ్యు ఢ్యు డు (మె దక్ జి ల్లా ల్లా)తె లం లం గా ణ తొ లి కవి . బృ బృ హత్ కథను పై శా చీ నా మం మం తో రచిం చిం చా డు . రెం రెం డో శతా బ్దం బ్దం లో 'పె రం రం గదై ' పే రు తో తమి ళం ళం లో కి కూ డా ఈ గ్రం గ్రం థా న్ని న్ని అను వదిం దిం చా రు .రా మా యణం ణం , మహా భా రతం తం తో సమా న ప్ర తి పత్తి త్తి ఉన్న న్న గొ ప్ప ప్ప గ్రం గ్రం థం థం ఇది . అనే క మం మం ది కవు లకు 'బృ బృ హత్ కథ' కా వ్య వ్య వస్తు స్తువు గా ఉం ఉం డే ది . ప్రా చీ నమై నబృ బృ హత్ ధా రణ ఉపని షత్ లే దా బృ బృ హదా రణ్య ణ్య ఉపని షత్ పే రు లో కూ డా బృ బృ హత్ అనే పద వి ని యో గం గం కని పి స్తుం స్తుంస్తుం ది . బృ బృ హత్ పదా న్నే న్నే బృ బృ హతమ్మ మ్మ లే దా బతు కమ్మ మ్మ గా ప్ర జలు ఉపయో గిం గిం చా రని భా విం విం చా లి .

బృహతమ్మ(బతుకమ్మ) ఉద్యమంరాజేంద్రచోళుడువేములవాడ బృహత్శివలింగాన్నితంజావూరుకుతరలించాక తెలంగాణ ప్రజలుతమ ఆక్రోశాన్నిఒక ఉద్యమంగామార్చిచోళ రాజులకుతమనిరసననుతెలిపేప్రయత్నమే'బతుకమ్మ' సృష్టికిదారితీసింది. తెలంగాణ నుంచిలింగాకారమైన శివుడువెళ్లిపోయిన తర్వాత ఇక్కడున్నపార్వతినిఊరడించేప్రయత్నంలోభాగంగాపూలతో(సృష్టి) మేరుపర్వతంలాబతుకమ్మనుపేర్చారు. దానిపైపసుపుగౌరమ్మనురూపొందించి, దసరాసందర్భంలోతొమ్మిదిరోజులుఆటపాటలతోపదేపదేతలుస్తూ.. చివరగాతిరిగిరమ్మంటూనీళ్లలోవదలడంఒక పండుగగామారింది.బహుశాదేశ చరిత్రలోనేమొదటిసారిగాఒక అకృత్యానికి, అన్యాయానికిఅహింసాపూర్వక సత్యాగ్రహాలతోనిరసన తెలిపిన ఏకైక ప్రక్రియ బతుకమ్మ.

బతుకమ్మపాటబతుకమ్మపండుగ సందర్భంగావివిధ రకాల పాటలుపాడతారు. అందులోఒక ప్రాచీన చోళరాజునుప్రస్తుతించడంకనిపిస్తుంది. చోళదేశ రాజైన ధర్మాంగుడునూరునోములునోమినూరుమందినిపొందాడట. ఆ పాటలోనిప్రథమార్థంఇలాఉంటుంది..

'శ్రీలక్ష్మిదేవియుఉయ్యాలోసృష్టిబతుకమ్మయేఉయ్యాలోపుట్టినారీతిజెప్పేఉయ్యాలోభట్టునరసింహాకవిఉయ్యాలోధరచోళదేశ ముఉయ్యాలోధర్మాంగుడనరాజుఉయ్యాలోఆ
రాజుభార్యయుఉయ్యాలోఅదిసత్యవతియంద్రుఉయ్యాలోనూరునోములునోమిఉయ్యాలోనూరుమందినిగాంచేఉయ్యాలోవా రుశూరులయ్యిఉయ్యాలోవైరులచేమృతులైరిఉయ్యాలో...

ఈ పాటలోకనిపించిన 'చోళదేశం, నూరునోముల సృష్టి, బతుకమ్మయే' అనేపదాలుబతుకమ్మఉద్యమానికిదగ్గరగాఉన్నాయి. వేములవాడ బృహదీశ్వరుణ్నితరలించిందిచోళరాజు. బహుశారాజరాజచోళుడితండ్రిరెండోపరాంతక చోళుడురాజేశ్వర నోమునోచిదేవుడిఅనుగ్రహంతోపొందిన కుమారుడికిదేవుడిపేరుమీద 'రాజరాజ' అనినామకరణంచేసిఉండాలి. మరోచోట పూబోణిపదంబతుకమ్మకుప్రతిరూపంగాకనిపిస్తుంది. బహుశాబతుకమ్మఉద్యమ తీవ్రతనుగ్రహించిన చోళరాజులునరసింహ కవిలాంటికవులతోవారికిఅనుగుణంగాతెలంగాణ ప్రజల ఉక్రోషాన్నిమరిపించేలాఉయ్యాల పాటలనురాయించిప్రజలమధ్యవ్యాప్తిచెందించారనిభావించవచ్చు. ఇన్నేళ్లబతుకమ్మపాటల్లోచోళుల కథ జీవించిఉండటంమరోవిశేషం. దీన్నిసాహిత్యపరమైన రుజువుగాభావించవచ్చు.ప్రతాపరుద్రుడికాలంలోకాకతీయులుమేడారంరాజుతోయుద్ధంచేశారు. సమ్మక్క, సారక్క, పగిడిద్దరాజుకుమద్దతుగా.. తెలంగాణ ప్రజలువారినిదేవతలుగాభావించిమరోపద్ధతిలోసత్యాగ్రహాన్నివెలిబుచ్చారు. రెండేళ్లకుఒకసారిలక్షల సంఖ్యలోఒక చోట చేరిదాదాపు700 ఏళ్లతర్వాత కూడాతమ ఆగ్రహాన్నిఒకతీర్థంరూపంలోవెలిబుచ్చడంతెలంగాణ చరిత్రలోమరోమరుపురానిసంఘటన. బతుకమ్మఉత్సవమేసమ్మక్క-సారక్కజాతరకుమూలాధారంగాభావించవచ్చు. మేడారంజాతర ప్రపంచంలోనేఅతిపెద్దగిరిజన జాతరగాప్రసిద్ధిచెందింది.చరిత్రలోఏ అంశమైనాసంపూర్ణనిర్ధారితంకానీ, సత్యంకానీకాకపోవచ్చు. తగిన

ఆధారాలుదొరకనప్పుడుకొంత ఊహ ఉంటుంది. ఊహకుఓ ఆధారంఉంటుంది. ఆధారంమీద ఓ ఊహ ఉంటుంది. కాబట్టివెయ్యేళ్లనాటిబృహతమ్మనేనేటిబతుకమ్మ. ఈ బతుకమ్మనేతెలంగాణ ఉద్యమానికిప్రాణంపోసింది.తెలంగాణ ప్రజలకుఆరాధ్యదైవంగాకలకాలంనిలిచిపోయింది.